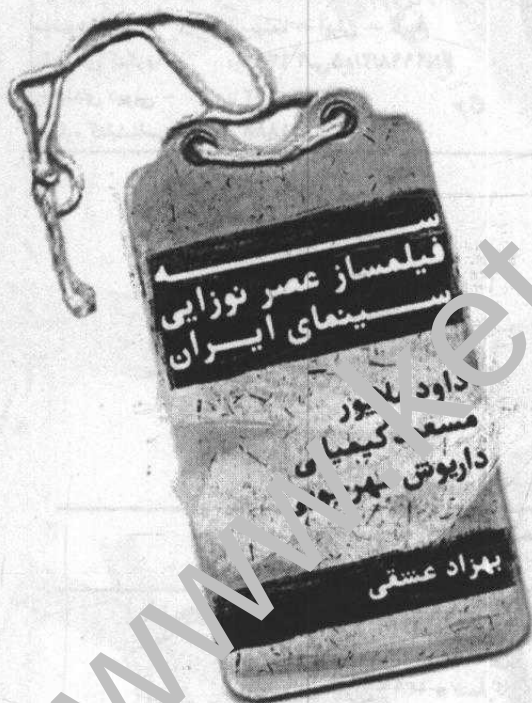

سرشناسه	: عشقی، بهزاد
عنوان و نام پدیدآور	: سه فیلمساز عصر نوزایی سینمای ایران [کتاب]: داود ملایپور، مسعود کیمیایی، داریوش مهرجویی/ بهزاد عشقی.
مشخصات نشر	: تهران: هزاره سوم اندیشه، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۸۴ ص: مصور.
شابک	: 978-964-8088-60-1
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: ملایپور، داود، ۱۳۱۷ -
موضوع	: کیمیایی، مسعود، ۱۳۲۰ -
موضوع	: مهرجویی، داریوش، ۱۳۱۹ -
موضوع	: سینما — تهیه‌کنندگان و کارگردانان
موضوع	: سینما — ایران — تاریخ
بندی کنگره	: ۱۳۹۲ س ۹/ع ۵/۲/۱۹۹۸ PN
رده‌بندی دی‌سی	: ۷۹۱/۴۳۰۹۲۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۰۹۱۸۸۸

شرکت هزاره سوم اندیشه

سه فیلمساز عصر نوزایی سینمای ایران بهزاد عشقی

| • طرح و گرافیک: هاله قربانی تهرانی • طرح روی جلد: زرین رفیعیزاده |

| • چاپ و صحافی: قشقایی |

| چاپ اول: تهران ۱۳۹۹ • شمارگان: ۵۰۰ |

| شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۰۸۸-۶۰-۱ |

| قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان |

| ناشر: شرکت هزاره سوم اندیشه |

| تلفن و نمابر: ۶۶۰۳۷۶۴۸ - همراه: ۰۹۱۲۷۱۷۳۹۲۴ |

| تلفن پخش: ۶۶۹۶۵۳۷۷ |

| سایت: www.hsap.ir | آدرس الکترونیکی: hsapub@gmail.com |

همه‌ی حقوق و امتیاز این اثر برای ناشر محفوظ است.

۲۵

۳۷

۶۳

مقدمه

دوره نخست فیلم‌سازی حرفه‌ای و داستانی در ایران، از سال ۱۳۰۸ و با فیلم *بی و رسی* به کارگردانی آوانس اوگانیانس آغاز شد و با فیلم‌های حاج آقا اکتور سینما، *وگانیانس*، *برادر و بوالهوس* (ابراهیم موادی) دختر لُر و فردوسی و شیرین و *مفتی* در چشمان سیاه (عبدالحسین سپنتا) ادامه یافت و در سال ۱۳۱۶ و با فیلم *لالی و مجنون* (سپنتا) به پایان رسید. یعنی طی هشت سال، ۹ فیلم ایرانی به روی پرده رفت که اغلب آن‌ها نیز با شکست تجاری روبرو شدند. این فیلم‌ها از نظر کیفیت تکنیکی و هنری اعتبار چندانی ندارند و اهمیت آن‌ها بیش‌تر به آغازگری آن‌ها مربوط می‌شود. اما همین فیلم‌ها از نظر سلامت محتوایی و دورگزینی از ابتدال و ریسری از فیلم‌های دوران دوم فیلم‌سازی ایران، که از سال ۱۳۲۷ آغاز می‌شود، برتری آشکاری دارند.

از دید مفسران سینمایی، فیلم‌های حاج آقا اکتور سینما و نخستین آثار تاریخ‌ساز و ماندگار سینمای ایران به حساب می‌آیند و به خصوص حاج آقا اکتور سینما، فیلم نوگرایانه‌ای است که با زمان ما نیز می‌تواند وارد مکالمه شود. حاج آقا اکتور سینما نخستین فیلم در فیلم ایرانی است که خود سینما را به مثابه‌ی یک پدیده‌ی جدید دستمایه‌ی کار قرار داده است. حاج آقا در مقام

مردی سنتی، مخالف سینما است. دامادش، پنهانی از او فیلم می‌گیرد و وقتی حاج آقا تصویرش را بر پرده می‌بیند، از سینما و هنر تصویر خوش‌اش می‌آید. او گانیانس با این فیلم می‌خواست بین سینما به مثابه‌ی پدیده‌ای جدید و جامعه سنتی ایران نوعی آشتی و مودت به وجود بیاورد.

اما این فیلم در زمان خود از جانب جامعه‌ی سنتی پاسخ مثبتی نمی‌گیرد و سنت‌گرایان، همچنان سینما را به مثابه‌ی پدیده‌ای ضد اخلاقی که ارزش‌های معنوی جامعه را زیر سوال می‌برد، تحریم می‌کنند. اما سال‌ها بعد و به هنگام انقلاب ایران، وقتی رهبر انقلاب ندا در می‌دهد که: ما با سینما مخالف نیستیم، با فیلم‌سازان مستقیم؛ او گانیانس پاسخ خود را می‌گیرد و از این پس سینما در خدمت مبانی سنتی جامعه قرار می‌گیرد.

فیلم مهم بعدی، دختر ساخته‌ی عبدالحسین سپنتا است که نخستین فیلم ناطق فارسی به حساب می‌آید. داستان عاشقانه و اشک‌انگیز و صحنه‌های آوازی، جذابیت زیادی به فیلم می‌بخشد که برای مردم آن زمان، بی‌بدیل بود. از این پس دختر لر سر مشهورترین فیلم‌های آوازی، و حاج آقا اکتور سینما، الگوی فیلم‌های روشنفکرانه و مسلمان‌پسند را به وجود می‌آورد. اما به هر حال فیلم‌های این دوران نتوانستند، دوم بیاباد، این فیلمسازان موفق نشدند فیلم‌سازی حرفه‌ای ایران را استمرار ببخشند.

به قول محمد تهامی نژاد:

«... دور ماندن از جریانات و تحولات جهان سینما، دیر واری عمل کردن، پول نداشتن، عدم امکانات، باور نداشتن، هجوم تکنیک - بلایی که در همین زمان بر سر سینمای نوپای ایران آورد و هر دو گروه واپس زدند. هیچ شاهی هم در اندیشه‌ی این صنعت - هنر نبود. سینما هیچ وقت جدی گرفته نشد و به دست نخست‌وزیر، وزراء، و کلا و روسای ادارات برای دیدن این فیلم‌ها می‌آمدند ولی کمک واقعی یعنی تحدید فیلم‌های خارجی و همچنین کمک مستقیم به سینماگران و تهیه‌کنندگان صورت نگرفت. سینمای فارسی جایی در اقتصاد ایران نداشت. در جایی که هجوم فیلم‌های آمریکایی به‌طور سرسام‌آوری سینماهای پایتخت و مراکز استان‌ها را می‌انباشت...»

ریشه‌یابی یاس، ویژه سینما و تئاتر، شماره ۲ و ۳